

Historia Szkoły i patron

RYS HISTORYCZNY

SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 9 im. HENRYKA SIENKIEWICZA W JAWORZNIE

Z dostępnych źródeł archiwalnych znajdujących się w szkole, dowiadujemy się o pierwszym nauczycielu we wsi Szczakowa **Wincentym Radwańskim**, który był jednocześnie nauczycielem w Ciężkowicach. W **1827r.** otrzymał on nominację na tutejszego nauczyciela, jak również przekazano mu w użytkowanie grunty. Nauka odbywała się tu w wynajętych domostwach i raczej niesystematycznie z powodu trudności komunikacyjnych, gdyż pan Radwański musiał dochodzić do szkoły pieszo.

W **1831r.** Senat uchwałą z dnia 24 czerwca darował wsiom Szczakowa i Długoszyn dom na cele szkolne. Natomiast mieszkańcy obu wsi zadeklarowali chęć budowy szkoły. W latach **1833 - 37** trwa budowa pierwszego budynku szkolnego. Około 15 czerwca 1837r. miał być on oddany do użytku.

Pierwszy budynek był drewniany i składał się z jednej izby lekcyjnej i mieszkania dla nauczyciela.

W **1839r.** funkcję nauczyciela sprawował **Franciszek Łysakowski**, który pełnił ją do 1 listopada 1845r.

Według raportu z **1841r.** złożonego władzom oświatowym wynika, że naukę w Szkole Początkowej w Szczakowej pobierało 53 uczniów z czego: 39 ze Szczakowej, 12 z Długoszyna i 2 z Niedzielisk.

W **1845r.** posadę nauczyciela obejmuje **Ludwik Bukowski**. Z raportu o stanie Szkoły Początkowej w Szczakowej wynika, że w roku szkolnym 1844/45 naukę pobierało 93 uczniów w trzech oddziałach. W **1846r.** kolejnym nauczycielem został **Maciej Hajewski**.

Z posiadanych dokumentów dowiadujemy się, że po 40 latach eksploatacji budynek szkolny chylił się ku upadkowi, a rodzice dzieci uczących się ubolewają nad niesystematyczną nauką swoich pociech oraz brakiem stałego nauczyciela.

Zwierzchność gminy Szczakowa w piśmie z **10 marca 1877r.** wystąpiła do Rady Szkolnej Okręgu Zamiejscowego w Krakowie o przyznanie zapomogi w wysokości 1500 złotych polskich na wybudowanie nowego budynku szkolnego. Kwota kosztorysu jaką wyliczono czyli 2344 zł 73 centy znacznie przekraczała możliwości gminy, gdyż liczyła ona wówczas 110 domów, przeważnie wyrobników, którzy utrzymywali się z wyrobków przy kolei i okolicznych kopalniach.

Jak wynika z protokołów rady gminnej z 4 maja 1879r. i z 29 września 1879r. (Archiwum Państwowe w Chrzanowie) w Szczakowej nauczanie odbywało się w wynajętej na ten cel izbie. Dopiero wiosną 1879r. przystąpiono do budowy nowej szkoły, zlokalizowanej przy dzisiejszej ulicy Batorego. Na ten cel pożyczono od szczakowskiego Żyda Józefa Blumenfelda 500 złr pod obligację gminy nr 6099, jako poręczenie wypłacalności.

Z kolejnych dokumentów znajdujących się w szkolnym archiwum można dowiedzieć się, że starania rodziców zakończyły się sukcesem.

14 października 1880r. został oddany do użytku budynek szkolny usytuowany przy obecnej ul. Batorego 48 i stanowi on tzw. „stare skrzydło” obecnie istniejącego budynku.

Poprzedni budynek sprzedano w dniu 30 czerwca 1880r. w wyniku licytacji. Nabywcą został pan Mikołaj Leś, a warunki licytacji przewidywały całkowitą likwidację budynku oraz uporządkowanie terenu z zastrzeżeniem, aby mury nowego budynku nie zostały uszkodzone w czasie prac rozbiórkowych. Nowy budynek składał się z trzech sal lekcyjnych oraz mieszkania dla nauczyciela.

Prawdopodobnie od 1918r. (zgodnie z założoną w tym roku Metryką szkoły) nosiła ona imię Henryka Sienkiewicza.

Od 1879r. do 1886r - była to szkoła jednoklasowa

Od 1885r. -dwuklasowa

Od 1894r. - pięcioklasowa

Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza w Jaworznie

Od 1900r. - czteroklasowa

Od 1926r. - pięcioklasowa

Od 1931r. - siedmioklasowa

W **1932 r.** kierownik szkoły **Marian Sawicki** rozpoczął starania o rozbudowę szkoły. Pełnił on tę funkcję do 1940r., kiedy to został aresztowany za działalność patriotyczną, następnie wywieziony do obozu koncentracyjnego i tam stracony.

Projekt rozbudowy przewidywał dobudowę w kierunku wschodnim 4 sal lekcyjnych: 2 na parterze i 2 na piętrze, przeróbkę schodów i kancelarii. Przewidywany koszt rozbudowy wynosił 20 000 złotych. W okresie kilku lat istotnie zamierzenia te zostały zrealizowane.

W roku szkolnym 1931/32 naukę w szkole w 7 oddziałach pobierało:

- klasa I a - 59 uczniów
- klasa I b - 61 uczniów
- klasa II a - 61 uczniów
- klasa II b - 42 uczniów
- klasa III a - 49 uczniów
- klasa III b - 30 uczniów
- klasa IV a - 52 uczniów
- klasa IV b - 30 uczniów
- klasa V - 47 uczniów
- klasa VI - 35 uczniów
- klasa VII - 33 uczniów

Kierownictwo szkoły po śmierci męża objęła jego żona **Maria Sawicka** i pełniła tę funkcję do 1947r. W okresie II wojny światowej nauka w szkole odbywała się systematycznie. W roku szkolnym 1939/40 szkołę ukończyło 22 absolwentów, w roku szkolnym 1940/41 - 32 absolwentów. W pozostałych latach wojny nie były prowadzone oddziały klasy VII, a jedynie I - V lub I - VI. W budynku szkolnym znajdowali schronienie w czasie nalotów okupanta mieszkańcy i uczniowie ze względu na fakt, że budynek był podpiwniczony, z łatwym dostępem do wody.

W okresie powojennym budynek szkolny spełniał swoją rolę do 1978r. Stan jego stale się pogarszał, co w końcu doprowadziło do ewakuacji uczniów na czas remontu do Szkoły Podstawowej nr 10. Podczas jego trwania zostało zainstalowane centralne ogrzewanie (do tego czasu sale lekcyjne ogrzewane były piecami kaflowymi). Nie został natomiast należycie wyremontowany dach co przyczyniło się do tego, że budynek popadł w całkowitą ruinę i ponownie nadawał się do kapitalnego remontu. We wrześniu **1985r.** obowiązki dyrektora szkoły objęła **mgr Bronisława Szalecka**, która dzięki swoim staraniom przyczyniła się do jego rozpoczęcia w „starej części” budynku szkoły.

W marcu 1986r. w szkole zjawily się brygady remontowe. Z powodu trudności finansowych oświaty, a także braku na rynku materiałów budowlanych, remont przedłużał się.

Mimo zagrożenia jakie stanowiło prowadzenie szeroko zakrojonego remontu szkoły, zajęcia prowadzone były nieprzerwanie...

Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza w Jaworznie

W wyniku kapitalnego remontu placówka uzyskała kilkanaście pomieszczeń:

- 3 sale lekcyjne
- 1 salę adaptowaną na salę gimnastyczną
- świetlicę wraz z zapleczem kuchennym
- szatnię w pomieszczeniach piwnicy
- magazyn pomocy dydaktycznych
- bibliotekę z czytelnią
- 4 pomieszczenia magazynowe
- oraz Izbę Tradycji Szkoły (obecnie gabinet pedagoga).

Zakończenie remontu zbiegło się w 1990r. z jubileuszem 110 - lecia istnienia budynku szkoły i ponad 165 - leciem nauczania w tym rejonie.

Wszystkie materiały archiwalne zostały zabezpieczone przed zniszczeniem.

Od **1994r.** obowiązki dyrektora szkoły objął **mgr Wiesław Kucharski**, który kontynuuje rozpoczęte prace na rzecz poprawy warunków nauki uczniów z dzielnicy Góra Piasku.

Do szczególnych jego osiągnięć należy tutaj zaliczyć wybudowanie kompleksu boisk sportowych i uruchomienie nowoczesnej pracowni komputerowej w 1997r.

W kolejnych latach została oddana do użytku i wyposażona w odpowiedni sprzęt sala do gimnastyki korekcyjnej oraz pracownie: języka niemieckiego i nauczania zintegrowanego.

Z tego krótkiego rysu historycznego wynika, że mimo iż jest to najstarszy budynek szkolny w Jaworznie, w chwili obecnej spełnia on wszelkie warunki do nauki na miarę nowoczesnej szkoły.

Autorzy sporządzonego rysu historycznego szkoły nadal poszukują ewentualnych dokumentów, które mogłyby go poszerzyć i wzbogacić. W związku z tym nie zamykamy prac, związanych z jego tworzeniem.

Opracowali: mgr Wiesław Kucharski

mgr Elżbieta Kasterka

mgr Halina Zięba

Historia Szkoły Podstawowej nr 9 w Jaworznie od 1945

roku

W 1947 roku po odejściu z pracy **Marii Sawickiej**, nowym kierownikiem została na krótko, bo tylko jeden rok szkolny (1947 - 1948), **Maria Kaliczak**. Nowy kierownik **Remigiusz Grabowski** (1948 - 1959) w 1949 roku zdołał doprowadzić do zakończenia rozpoczętego przed wybuchem II wojny światowej remontu. Połączono starą i nową część budynku, otynkowano ściany, wprawiono nowe okna. Zakupiono do szkoły aparat radiowy. Jednocześnie w budynku szkoły zamieszkiwały dwie rodziny nauczycielskie. Mieszkania te mieściły się na parterze w wydzielonej części. Obecnie są to pomieszczenia, w których znajdują się sala lekcyjna nr 3, sekretariat i kancelaria oraz kuchnia i część świetlicy.

Następnie funkcję kierownika szkoły pełnili kolejno: **Helena Grabowska** (1959 - 1961), **Aniela Flader** (1961 - 1962) długoletnia nauczycielka tej placówki, **Henryk Skuza** (1962 do czerwca 1972), **Stanisława Stachańczyk** (VI 1972), **Tadeusz Grzywina** (1972 - 1976), **Anna Miśtalska** (1976 - 1978).

We wrześniu **1963** roku Wydział Oświaty i Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Jaworznie wystosował pismo, w którym postanowiono przydzielić placówce tzw. „zakład opiekuńczy”, a zostały nim - Południowe Zakłady Skórzane - Garbarnia

w Szczakowej. Garbarnia pomogła szkole w bardzo wielu sprawach np.:

- naprawa oświetlenia,
- malowanie i bieżące remonty,
- wykorzystanie odpadów na zajęciach praktyczno - technicznych
- organizowanie wycieczek szkolnych, zakup biletów do kina czy teatru itp.

Budynek szkolny spełniał swoją rolę do 1978 roku. Jednak brak inwestycji i nakładów finansowych przyczyniał się do stałego pogarszania się jego stanu, co w końcu doprowadziło do przeniesienia uczniów na czas remontu do Szkoły Podstawowej nr 10.

W tym czasie dyrektorem szkoły została **mgr Irena Molik (w latach 1978 - 1984)**. Od początku rozpoczęte zostały prace remontowe, które miały za zadanie przywrócić świetność budynku i jego przeznaczenie. W roku szkolnym **1979/1980** zostały zlikwidowane piece kaflowe, a w ich miejsce zainstalowano centralne ogrzewanie. Ponadto 25 lutego 1980 roku rozpoczęto wymianę instalacji elektrycznej. Niestety, nie został jednak należycie wyremontowany dach co spowodowało, że budynek popadł w całkowitą ruinę i ponownie nadawał się do kapitalnego remontu. We wrześniu **1985r.** obowiązki dyrektora objęła

mgr Bronisława Szalecka, która dzięki swoim staraniom przyczyniła się do jego rozpoczęcia w „starej części” budynku szkoły. W marcu 1986r. w szkole pojawiły się brygady remontowe. Z powodu trudności finansowych oświaty, a także braku na rynku materiałów budowlanych, remont przedłużał się. Mimo zagrożenia jakie stanowiło prowadzenie szeroko zakrojonego remontu szkoły, zajęcia prowadzone były nieprzerwanie.

W wyniku kapitalnego remontu placówka uzyskała kilkanaście pomieszczeń. Były to cztery sale lekcyjne, w tym jedną przeznaczono na zastępczą salę gimnastyczną. Ponadto uzyskano świetlicę wraz z zapleczem kuchennym, szatnię w pomieszczeniach piwnicznych, magazyn pomocy dydaktycznych, bibliotekę z czytelnią i cztery pomieszczenia magazynowe.

Zakończenie remontu zbiegło się w 1990r. z jubileuszem 110 - lecia istnienia budynku szkoły i ponad 170 - leciem nauczania w tym rejonie.

Wszystkie materiały archiwalne znajdujące się w placówce zostały zabezpieczone przed zniszczeniem i zebrane w archiwum szkolnym jako cenne dziedzictwo kulturowo - historyczne.

W roku 1993 w placówce został ogłoszony konkurs na dyrektora, który nie został rozstrzygnięty. Stanowiska dyrektora szkoły powierzono **mgr Januszowi Joniec**. Pełnił on tę funkcję do końca roku szkolnego 1993/1994. Do momentu rozstrzygnięcia wyniku konkursu, który odbył się w październiku w **1994r.** funkcję dyrektora pełniła **mgr Ryszarda Liszewska**.

Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza w Jaworznie

Od 1 listopada **1994 roku** obowiązki dyrektora szkoły powierzono **mgr Wiesławowi Kucharskiemu**. Do chwili obecnej kontynuuje on rozpoczęte prace na rzecz poprawy warunków nauki uczniów w dzielnicy Góra Piasku.

Do szczególnych jego osiągnięć m. in. należy tutaj zaliczyć:

- wybudowanie kompleksu boisk sportowych dzięki pozyskaniu funduszy od Fundacji „Energetyka na Rzecz Polski Południowej” oraz budżetu Miasta i Gminy Jaworzno – ich uroczyste otwarcie odbyło się **14 czerwca 1997 roku**,
- uruchomienie pracowni komputerowej **w 1997 roku** z czterema stanowiskami komputerowymi; natomiast **w 1999 roku** nastąpiło uroczyste jej otwarcie wyposażonej w dziesięć stanowisk z urządzeniami multimedialnymi,
- w kolejnych latach została oddana do użytku i wyposażona w odpowiedni sprzęt sala do gimnastyki korekcyjnej oraz pracownie: języka niemieckiego i nauczania zintegrowanego,
- remont dachu i wykonanie nowej elewacji budynku
- kapitalny remont sanitariatów dla uczniów i personelu,
- powstanie plenerowej pracowni przyrodniczej,
- wyposażenie placówki w najnowocześniejszy sprzęt audiowizualny i multimedialny oraz inne pomoce dydaktyczne.

Zachęcając rodziców do pracy na rzecz szkoły przyczynił się do prowadzenia sukcesywnych prac mających na celu odnawianie poszczególnych jej pomieszczeń. Dzięki jego zaangażowaniu placówka, mimo upływu lat, ciągle nabiera swego wyglądu, a nasi uczniowie mogą się w niej uczyć w przyjaznej i twórczej atmosferze.

Mając na uwadze dalsze funkcjonowanie szkoły w środowisku lokalnym doprowadził do powstania przyszkolnego nowoczesnego i bezpiecznego placu zabaw dla dzieci. Wszystkie te poczynania przyczyniły się do tego, że nasza placówka stała się centralnym punktem rekreacji, sportu i wypoczynku dla mieszkańców dzielnicy Góra Piasku.

Autorzy: Elżbieta Kasterka, Halina Zięba

Henryk Sienkiewicz

Sienkiewicz Henryk, pseud. **Litwos**, ur. 5 V 1846, Wola Okrzejska (Podlasie), zm. 15 XI 1916, Vevey k. Lozanny, pisarz, publicysta, działacz społeczny.

Od 1869 publicysta „Tygodnika Ilustrowanego”, „Przeglądu Tygodniowego”, „Gazety Polskiej”, 1874–78 współwydawca „Niwy”, 1882–87 redaktor „Słowa”; występował przeciw antypolskiej polityce rządu niemieckiego (inicjator i wydawca międzynarodowej ankiety *Prusse et Pologne* 1909); w okresie rewolucji 1905–07 zbliżył się do ND; po wybuchu I wojny światowej działał w Szwajcarii jako prezes Szwajcarskiego Komitetu Generalnego Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce; współzałożyciel Kasy im. Mianowskiego, 1899–1900 prezes Warszawskiej Kasy Przewodności dla Literatów i Dziennikarzy; odbył m.in. podróże do USA 1876–78 (*Listy z podróży do Ameryki* 1878) i do Zanzibaru 1890–91 (*Listy z Afryki* 1892); 1900 uczczony jubileuszem 25-lecia twórczości, który przypadał 1897 (w darze od narodu otrzymał pałacyk w Oblęgorku pod Kielcami).

We wczesnej twórczości głównie nowelista, twórca najbardziej wyrazistych w literaturze epoki obrazów niedoli chłopa – osaczonego przez działających wspólnie dwór, plebanie i urzędników carskich (*Szkice węglem* 1880), zmuszonego do walki za cudzą sprawą (*Bartek Zwycięzca* 1882), marnującego talenty z braku warunków i możliwości edukacji (*Janko Muzykant* 1880), ginącego na obczyźnie w poszukiwaniu pracy (*Za chlebem* 1880) – oraz twórca obrazów niedoli wygnańczej i patriotycznej nostalgii (*Latarnik* 1882), a także ucisku zaborczej szkoły (*Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela* 1880); zyskał sławę jednego z największych twórców prozy polskiej i światowej jako autor powieści historycznych pisanych „ku pokrzepieniu serc”. W cyklu zwanym *Trylogią* (*Ogniem i mieczem*, t. 1–3 1884 – film J. Hoffmana 1999, *Potop*, t. 1–6 1886 – film J. Hoffmana 1974, *Pan Wołodyjowski*, t. 1–3 1887–88 – film J. Hoffmana 1969) zawarł

Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza w Jaworznie

niezwykle barwny i sugestywny, choć wyidealizowany, obraz życia i wydarzeń dziejowych w Polsce XVII w. (w dobie wojen kozackich, najazdu szwedzkiego, wojen z Turcją — 1648–72); w powieści *Krzyżacy* (t. 1–4 1900 — film A. Forda 1960) dał wspaniałą wizję zmagania rycerskiej Polski z zakonem krzyżackim aż do zwycięstwa w bitwie pod Grunwaldem; w powieści z czasów Nerona *Quo vadis* (t. 1–3 1896, film J. Kawalerowicza 2001) ukazał duchowy tryumf chrześcijaństwa nad przemocą imperium rzymskiego. Z powieści Sienkiewicza o tematyce współczesnej (*Rodzina Połanieckich* t. 1–3 1895 — serial telewizyjny J. Rybkowskiego 1978, pamflet na rewolucję 1905–07 *Wirry*, t. 1–2 1910) popularność zdobył portret dekadenta w *Bez dogmatu* (t. 1–3 1891); ponadto powieści historyczne *Na polu chwały* (1908) i *Legiony* (1918, nieukończona), powieść dla młodzieży *W pustyni i w puszczy* (1911 — film W. Ślesickiego 1973, G. Hooda 2001), opowiadania, utwory sceniczne (*Zagłoba swatem*, wystawiony 1900), korespondencja *Listy* cz. 1–2 1977); publicystyka, pisma krytycznoliterackie; *Dzieła* (t. 1–60, 1948–55), *Wybór nowel i opowiadań* (1979), *Dzieła wybrane* (t. 1–9 1991); 1905 została mu przyznana Nagroda Nobla za „znakomite zasługi jako pisarza epickiego”.

źródło: encyklopedia.pwn.pl